

Vanhusneuvoston kokous 5/2020

Aika: 13.5.2020 klo 12.30-15

Paikka: Teams -etäkokous

Kutsutut:

Puheenjohtaja

Olli Männikkö

Jäsenet

Marja-Liisa Lahtinen

Gustav Båsk

Kerttu Perttilä

Kalevi Kivistö

Matti Passinen

Sai yhteyden toimimaan klo 12.55

Katri Rannisto

Hannu Viitanen

Anu Helle

Lasse Hoffman

~~Riitta Lahikainen~~ Juhani Kytö

Pentti Walkama

Asiantuntijajäsenet

~~Susanna Tommila~~ ei myöskään varahenkilö

Matti Lyytikäinen saapui

Kari Sirviö

Sirkku Wallin

Kh:n edustaja

Maria Guzenina

Sihteeri

Maria Rysti

Muut:

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.30

2. Kokouksen osanottajat, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin osallistujat sekä kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Työjärjestyksen hyväksyminen

Hyväksyttiin työjärjestys.

4. Pöytäkirjantarkastajan valinta

Valittiin Marja-Liisa Lahtinen pöytäkirjantarkastajaksi puheenjohtajan lisäksi.

5. Sosiaali- ja potilasasiamiehen selvitys vuodelta 2019

Sosiaali- ja potilasasiamies Eva Peltola esitteli asiaa. Selvityksen pohjana ovat sosiaali- ja potilasasiamiehelle tulleet palautteet, jotka lähtökohtaisesti ovat tyytymättömyyttä palveluun. Terveystieteiden liittyneitä yhteydenottoja oli tänä vuonna 227 enemmän kuin sosiaalipalveluihin liittyneitä yhteydenottoja. Tämä selittynee osittain sillä, että terveystieteiden palveluissa asioivia espoolaisia on huomattavasti enemmän kuin sosiaalipalveluissa asioivia. Terveystieteiden liittyneiden yhteydenottojen määrä on kasvanut edelliseen vuoteen nähden. Vuonna 2018 yhteydenottoja oli 509, kun vuonna 2019 niitä oli 646. Selkeää syytä yhteydenottojen lisääntymiselle ei ole todennettavissa. Naiset ottivat enemmän yhteyttä kuin miehet. Ikääntyneiden läheiset ottivat vähemmän yhteyttä kuin edellisenä vuonna. [Linkki](#) selvitykseen.

Mielenterveyspalvelut oli palautteiden mukaan koettu liian vähäisiksi. Sosiaalipuolella kielteiset päätökset aiheuttivat palautteita. Vammaispalveluissa toivotaan enemmän vaikuttamismahdollisuuksia hoitopaikan suhteen. Työntekijöiden tavoitettavuus nousee myös esiin. Ikääntyneiden palautteet hoivakotien palveluista liittyivät mm. henkilöstöön, lääkäripalveluihin, kadonneisiin tavaroihin ja asukkaiden terveydentilan arviointiin. Seniorineuvonta on toiminut pääsääntöisesti hyvin, joitain neuvontaan liittyviä kyselyjä on tullut myös sosiaali- ja potilasasiamiehelle. Kotihoidon yhteydenotot ovat vähentyneet edellisistä vuosista. Sosiaalipalvelujen rekisterejä ollaan siirtämässä Kanta -palveluun. Ei ole selvää, mitä tietoja hoivakodeista voidaan kirjata ja, kuka pääsee lukemaan kirjauksia.

Kehittämiskohteeksi selostuksessa on nostettu haavoittuvamassa tilanteessa olevat henkilöt. Lisäksi kehittämiskohteeksi on nostettu vuorovaikutus asiakkaan kanssa siten, ettei asiakas ole alisteisessa asemassa, esimerkiksi työntekijän kiire voi vaikuttaa tähän. Palvelujen valvonta perustuu nykyään omavalvontaan. Valvontakäynnit ja muu tarkastus ovat omavalvonnan lisäksi tarpeen.

Käsittelystä

Kommentti: Espoon sairaalasta puuttuvat potilashuoneiden televisiovastaanottimet. Espoon sairaalassa pitäisi turvata kommunikointi ilta- ja yöaikaan. Selostuksen sivulla 13 on mainittu palvelun saamisesta ruotsinkielellä ja niiden kehittämisestä. Puhelinpalvelua parannetaan kesällä.

Vastaus: TV:t olisivat tarpeellisia kaikissa potilashuoneissa. Kaikki saattohoidossa olevat potilaat eivät mahdu saattohoito-osastolle.

Kysymys: Hoitovirheitä oli noin 200 viime vuosina. Millaisia ne ovat olleet? Oli myös tyytymättömyyttä hoitoon. Tyytyväisyys hoitohenkilökunnan toimiin ja jatkohoitoon pääsyyn on selvityksen mukaan parantunut.

Vastaus: Valitettavasti hoitovirheitä sattuu ja jotkut niistä ovat olleet vakavia. Yhteydenottojen määrään nähden vakaviin seurauksiin johtaneita yhteydenottoja oli alle 10 kpl.

Kommentti: Vammaisneuvosto oli päättänyt, että selvityksessä esille nostettuja asioita tulee seurata. Ehdotetaan, että vanhusneuvosto voisi myös samoin seurata. Toivotaan, että kaupunginhallitus seuraa selityksessä nostettuja asioita. Myös TV:t tulisi saada Espoon sairaalaan.

Kysymys: Vanhusneuvosto on kysynyt, onko kotihoidossa liian huonokuntoisia vanhuksia. Onko tullut palautteita, ettei hoivakotiin pääse tai, että kotona asuu liian huonokuntoisia iäkkäitä? Vanhukset voivat vaihtaa hoivakotia. Onko tämä ristiriidassa sen kanssa, etteivät useat iäkkäät pysty itse hoitamaan asioitaan?

Vastaus: Kotihoidosta on tullut vähän palautteita. Kotiutukseen liittyen on tullut joitain palautteita. Huonokuntoisen kotiutusta on saatettu pitää huolestuttavana. Ei varsinaisesti ole otettu yhteyttä siitä, ettei iäkäs olisi päässyt hoivakotiin.

Kysymys: Missä määrin palautteet kohdistuvat palvelutiloihin ja onko tullut vaaratilanteita? Hoivakodeissa saattaa olla ahtaat tilat.

Vastaus: Ei ole suoraan otettu yhteyttä huonoista tiloista. Hoivakodeissa siirroissa on saattanut tapahtua vahinkoja. Myös ensiapukuljetuksissa on ollut huomauttamista.

Kommentti: Selvitys on hyvää lähdeaineistoa henkilöstön koulutuksiin ja palvelujen laadun kehittämiseen.

Kommentti: Kehittämisajatus hyvään yhteenvetoon: potilas-/asiakaskäyntien lisäksi voisi samalla kertoa myös potilainen/asiakkaiden määrät. Silloin tuo valittajien% tulee selkeämmin.

Kommentti: Omaiset keskustelevat Nestorin kanssa, mihin iäkäs siirtyy Espoon sairaalan jälkeen. Toive voi olla hoitokodista eikä kotiutumisen kotiin.

Kommentti: Useinkaan potilaat eivät erota, ovatko he olleet potilaina Espoon sairaalassa vai HUS:n Jorvin sairaalassa. Ehkä yhdyskäytävässä voisi olla merkintä, kummassa sairaalassa ollaan.

Kommentti: Oli saatu muualta palautetta, että kotiutetun iäkkään asiakkaan pyyntöön saada irronnut TV:n virtajohto seinään oli hoitaja vastannut, ettei kuulu hänen toimenkuvaansa.

Vastaus: Tämä asia on jo selvityksessä.

Päätös: Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi. Viedään konkreettisia ehdotuksia eteenpäin vanhusten palveluihin.

6. Vanhusneuvostolta pyydettävät lausunnot sosiaali- ja terveyslautakuntaan/

6.1 Todetaan vanhusneuvoston antamat lausunnot toukokuun sosiaali- ja terveyslautakuntaan

- Järjestöavustusten periaatteet 2021

- Sosiaalihuoltolainmukaisen kuljetustuen toimintaohjeen muutos.

Päätös: Merkittiin tiedoksi annetut lausunnot toukokuun sosiaali- ja terveyslautakunnan kokousta varten.

7. Vastaukset vanhusneuvoston esittämiin kysymyksiin laatu- ja riittävyys raporttiin

Sosiaali- ja terveyslautakunta kehotti kokouksessa 23.4.2020 sosiaali- ja terveystoimea vastaamaan vanhusneuvoston lausunnossaan esittämiin kysymyksiin. Vastaukset oli lähetetty etukäteen vanhusneuvoston jäsenille.

Käsittelystä

Kommentti: on myönteistä, että vanhusneuvosto on saanut vastauksia kysymyksiinsä.

Kysymys: Kohta 1: Olisiko mahdollista, että ELO -ryhmän edustaja tulisi vanhusneuvoston kokoukseen? Kohta 3: Vastauksissa on viittaus hoivakotiportaaliin. Siitä ei löydy taulukkoa, jossa voisi vertailla hoivakoteja rinnakkain. Kohta 5: Kuntouttavan lähihoitajan uramalli on hyvä, koska fysioterapeutteja ei riitä. Pääseekö kuntoutustarpeen arviointiin ilman lääkärin lähetettä? Kohta 6: vanhusneuvosto saanee kuulla kaatumisehkäisy -interventiosta.

Vastaus: ELO -ryhmän edustaja kutsutaan esittelemään operatiivista ennaltaehkäisevää toimintaa. Hoivakotiportaaliin liittyvää ehdotusta viedään eteenpäin. Selvitetään, pääseekö kuntoutustarpeenarvioon ilman lääkärin lähetettä. Kaatumisenehkäisyinterventiosta tulee esitys vanhusneuvoston kokoukseen.

Kysymys: tulevatko vastaukset julkisesti nähtäville?

Vastaus: kyllä sekä sosiaali- ja terveyslautakunnan kesäkuun kokouksen materiaaleissa että vanhusneuvoston kokousmateriaalien liitteenä.

Päätös: merkittiin vastaukset tiedoksi.

8. Järjestön aloitteiden käsittelystä edellisestä vanhusneuvoston kokouksesta

8.1 Määräaikaiset terveystarkastukset

Edellisessä kokouksessa päätettiin palata aloitteeseen "Määräaikaisesti, suunnitelmallisesti toteutettavat terveystarkastukset alkaen 68+ikäisistä".

Vanhusneuvoston edellinen päätös vastaavaan aloitteeseen liittyen 9.10.2019 oli, että merkittiin tämä ja muut silloin käsittelyssä olleet aloitteet tiedoksi ja päätettiin, että lähetetään aloitteet myös konsernijaostolle. Sosiaali- ja terveystoimen vastineessa seniorineuvola-aloitteeseen todetaan, ettei kohdentamattomien terveystarkastusten hyödyistä ole näyttöä, ja että aloitteessa esitettyjen terveystarkastusten elementtejä on jo olemassa olevissa palveluissa. Vastineessa myös todetaan, että jatkossa voidaan harkita pilotointia, jossa lisätään terveysasematoiminnan, Nestorin ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudenlaista yhteistoimintaa. Viestintää tulee parantaa edelleen.

Käsittelystä

Kysymys: Mitä tarkoittaa, ettei kohdentamattomilla terveystarkastuksilla ei ole todettu olevan näyttöä? Onko jotain esimerkkejä näistä? Eikö lastenneuvoloilla ole ollut valtava merkitys lasten terveyteen? Miten tämä ei toimisi ikääntyneiden kohdalla?

Vastaus: Ikääntyneiden terveystarkastuksista on tehty tutkimuksia, mm. Jaakko Valvanne on tehnyt väitöskirjansa aiheesta. Kohdentamattomilla terveystarkastuksilla ei voitu näyttää vaikuttavuutta.

Kommentti: Työelämässä tehtiin terveystarkastuksia, ja ne koettiin hyödyllisiksi. Olisi hyvä saada pilotti ikääntyneiden terveystarkastuksista..

Kysymys: Vastineessa kerrotaan, että yhteistyössä terveysasematoiminnan kanssa on pilotoitu ikääntyneiden palveluohjaajan tapaamismahdollisuutta terveysasemalla. Millaista yhteistyö on ollut? Saadaanko tästä esitys vanhusneuvostoon?

Kommentti: Tämä asia on jo kolmannen kerran esillä vanhusneuvostossa. Todetaan, etteivät terveystarkastukset ole kustannustehokkaita. Tuntuu kyllä, että niistä voisi olla hyötyä. Kannatetaan pilotointia terveystarkastuksista. Pelkkä tieto ei riitä, pitää olla valmiuksia ja mahdollisuuksia toimenpiteisiin ja terveystarkastuksiin. Ehdotetaan, että pilotoidaan asiaa.

Vastaus: Käsitys on, että työelämässäkin on siirrytty pois kohdentamattomista terveystarkastuksista ja kohdenenttu niitä riskiryhmiin. Tiedetään, että jopa muistisairauksiin voidaan vaikuttaa ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä. On hyvä, jos vanhusneuvosto antaa tukeaan tälle asialle. Voitaisiin pilotoida jollekin kohdennetulle ryhmälle terveystarkastuksia. Nyt jo niitä tehdään omaishoitajille.

Kommentti: Hyvä idea, jos vanhusneuvosto tukee, siitä on iso apu budjettineuvotteluissa. Liittyy myös sote -uudistukseen, kun terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen jää kunnille. Myös yksinelävät voisivat hyötyä tarkastuksista.

Kommentti: Työelämässä on hoidettu paremmin ennaltaehkäisevät terveystarkastukset kuin eläkeläisillä. Pilotin voisi kohdentaa juuri eläkkeelle jääneisiin henkilöihin.

Kommentti: Pilotointi saattaisi löytää niitä yksinäisiä henkilöitä, jotka eivät ole kotihoidon piirissä, eivätkä missään järjestössä mukana.

Olisiko olennaisempaa, että lääkäriin pääsy toimisi paremmin? Kohdennettu ajatus on hyvä.

Päätös: merkittiin keskustelu tiedoksi ja saatetaan aloite tiedoksi kaupunginhallituksen käyttöön. Kannatetaan esitystä pilotoinnista. Palataan asiaan syksyllä.

8.2 Maksuton pneumokokkrokote kaikille 68+ ikäisille

Aloitteessa esitetään selvitetäväksi rokotteiden tarpeen määrä ja kustannukset sekä, että toimenpiteiden edellyttämä kustannus esitetään viimeistään kaupungin vuoden 2022 budjettiin. Vanhusneuvosto päätti 22.4.2020 kokouksessaan, että seuraavassa kokouksessa esitetään hieman enemmän taustatietoja asiasta. Kehittämisjohtaja Tuula Heinänen kertoi, että aikuisille on kaksi eri rokotevaihtoehtoa, ja niillä on eri hinnat sekä, että rokotteiden hyöty on vaikeasti arvioitavissa. Kokonaiskustannuksista

voi saada viitettä, laskemalla 2019 Espoon 65 vuotta täyttäneiden määrä ja toisen rokotevaihtoehdon hinta (noin 87 euroa). Näin saatu rokoteannosten kustannus olisi noin 3,6 miljoonaa euroa, jos kaikki yli 65 -vuotiaat ottaisivat rokotteen. Lisäksi tulee muita kustannuksia. Lisätietoa pneumokokkirokotteista [linkki](#).

Matti Lyytikäinen kertoi, että rokotusten osalta on Suomessa tarkka kontrolli ja analysointijärjestelmä, jossa arvioidaan vaikuttavuutta ja muita seikkoja. Tätä kautta hyväksytään rokotteita kansalliseen rokotusohjelmaan. Suositus on, että pneumokokkirokotus annetaan riskiryhmille yksilöllisen harkinnan perusteella. Pneumokokkitautia sairastetaan melko vähän. Keuhkokuumeen voivat aiheuttaa myös muut bakteerit, siksi pneumokokkirokote ei ole päässyt kansalliseen rokotusohjelmaan. Yksittäisen lääkärin harkinnan perusteella riskiryhmille. Nämä riskiryhmät on määritelty.

Kommentti: eikö kokonaiskustannuksia arvioitaessa pitäisi arvioida esimerkiksi influenssaan liittyvien jälkitautien kustannukset ja muut haitat.

Päätös: Merkitään taustatiedot tiedoksi ja lähetetään aloite vastattavaksi. Palataan vastauksen jälkeen asiaan.

9. Toimialojen ja konserniesikunnan ajankohtaiset asiat ikääntyneen väestön näkökulmasta (n. 14:30, a noin 5-10 min keskusteluineen)

9.1 Sivistystoimi/ Susanna Tommila

9.2 Tekninen ja ympäristötoimi/ Sirkku Wallin

Korona -aika ei juuri näy teknisessä toimessa. Palveluja järjestetään sähköisesti. Paikanpäälle ei pääse asioimaan. Vanhusneuvosto on tehnyt esityksen kauppakeskus Ainoan näkövammaisten opastusten parantamiseksi. Tapiolassa on ollut jo kauan taktiiliopasteita ulkotiloissa. Opasteita parannetaan.

Seuraavassa vanhusneuvoston kokouksessa voitaisiin esitellä Esteettömyysohjelman toimintakertomuksen.

Kokouksen jälkeen Sirkku Wallin otti yhteyttä ja ehdotti, että hän lähettäisi toimintakertomuksen sähköpostilla vanhusneuvoston jäsenille, koska tämä kokous oli viimeinen kokous ennen syksyä.

Kommentti ja kysymys: Hienoa, että opasteita parannetaan. Voidaanko opastusta tehdä sähköisesti?

Vastaus: Kyllä, useilla ulko-ovilla on äänimajakat, ja on tulossa navigaatiota helpottavia keinoja. Näkövammaisen voi saada omaan sovellukseensa opasteet.

Kommentti: miksi opasteet on teipattu kiinni lattiaan?

Vastaus: kauppakeskuksen nykyiset opastelistat ovat hankalia, koska ne irtoavat kiinnikkeistään.

9.3 Konserniesikunta/ Kari Sirviö

Tammi -helmikuussa on tehty n. 5500/kk sosiaalihuoltolainmukaista matkaa, mutta korona-aikana vain vajaa 4000 matkaa/kk. Kulkukeskuksen kyytien kilpailutus on alkamassa. Pyritään varmistamaan myös Inkoo - Raasepori -alueella autojen saatavuus. Kuljettajilta vaaditaan joko suomen tai ruotsin kielitaito tasolla 2.

Kysymys: onko asiakkaita, jotka eivät puhu suomea tai ruotsia?

Vastaus: kyllä ja myös englanninkielellä voi saada palvelua.

10. Muut asiat:

10.1 Sykettä syksyyn -juhlan tilanne

Espoon kulttuurikeskus on viestinyt juhlatoimikunnan puheenjohtaja Riitta Lahikaiselle, että on mahdollista, että ikääntyneiden tilaisuuksia joudutaan poikkeustilan vuoksi perumaan. Tarkemmin asiasta tiedetään elokuussa.

Päätös: Juhlatoimikunta seuraa tilannetta ja asiaan palataan elokuussa.

10.2 Vanhusneuvostolle tullut aloite

Liikennesääntöihin ja -merkkeihin on tulossa muutoksia. Aloitteessa esitetään, että valtio tekisi esitteen ja lähettäisi kaikille 65 -v. Aloitteessa esitetään myös perehdytystä asiaan ikääntyneille.

Käsittelystä

Kommentti: Traficom julkaisee vielä TV:ssa ja lehdissä infoa asiasta, joten ei kannateta kirjettä. Sen sijaan kannatetaan perehdytystilaisuuksia, kun poikkeustila on ohi. Pitäisikö hillitä ikääntyneiden ajoja, kunnes ovat perehtyneet muutoksiin. Myös web -seminaareja voitaisiin järjestää. Voitaisiin suositella kirjastoille, että ne järjestäisivät tilaisuuksia.

Päätös: päätettiin käsittelyn mukaan ja palataan asiaan myöhemmin.

10.3 Liikunta

Esitetään, että vanhusneuvosto lähettää kiitokset vihjeestä omatoimiliikunnasta Espoon liikuntapalveluille.

Päätös: välitetään kiitokset Esa Yletyiselle liikuntapalveluihin.

10.4 Omaishoitajien jaksaminen

Kysyttiin, miten omaishoitajat ovat pystyneet pitämään vapaitaan.

Vanhusten palvelujen johtaja Matti Lyytikäinen vastasi: Heistä on huoli myös vanhusten palveluissa. Lyhytaikaishoitoa on suositeltu välttämään. Lyhytaikaishoito toteutuu n. 40%:sti. Sijaisomaishoitajien määrä on hieman lisääntynyt. Myös päivätoiminnan sulkeminen on vähentänyt mahdollisuuksia käyttää omaishoidon tuen lakisääteisiä vapaapäiviä.

11. Syksyn 2020 vanhusneuvoston kokoukset:

Keskiviikkoisin klo 12.30-15.30 (tilat on varattu klo 16 asti):

2.9.2020

7.10.2020

4.11.2020

9.12.2020

Sykettä Syksyyn -juhla on Espoon kulttuurikeskuksessa sunnuntaina 11.10.2020

PKS -vanhusneuvostojen tapaaminen Espoossa 20.10.2020 klo 13-16

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

Olli Männikkö
puheenjohtaja

Maria Rysti
sihteeri

pöytäkirjan tarkastaja
Marja-Liisa Lahtinen